

Dorpsvisie Gytsjerk

2026 – 2036

© E. de Vries 27 augustus 2025

Feriening foar Doarpsbelang

Inhoud

Voorwoord	3
Inleiding.....	6
Wonen.....	7
Werken	10
Welzijn, zorg en onderwijs	12
Verkeer en vervoer	15
Sport, recreatie en toerisme	19
Dorps-en verenigingsleven	30
Feriening foar Doarpsbelang	32
Samenvatting.....	34
Bijlage 1 Visie Gemeente energie	35
Bijlage 2 Visie Trynergie	37
Bijlage 3 Projectenlijst	39

Voorwoord

In 2021 is er een nieuwe dorpsvisie geschreven voor Gytsjerk. Deze is dus nog vrij recent. Toch hebben we gemeend gezien de maatschappelijke veranderingen de laatste jaren deze visie waar nodig te herschrijven. In het centrum zijn al een aantal zaken gerealiseerd die in de visie van 2001 benoemd zijn, denk daarbij aan de bestrating de Rinia van Nautaweg noord en het centrum, de Thuishaven die in aanbouw is.

Nog steeds geldt dat verander(en)de tijden, aangepaste vragen opleveren. De leeftijdsopbouw van de inwoners verschuift naar een piek in de leeftijd van 50 tot 70 jaar. Willen de mensen die binnen deze leeftijdsgroep vallen in Gytsjerk of naaste omgeving oud worden, in welke richting zou je dan qua woningbouw kunnen denken? Een ander belangrijk aandachtspunt is de jonge generatie van Gytsjerk: velen zullen elders werk vinden, maar zijn er passende en vooral betaalbare woningen te vinden voor jonge mensen die emplooi in de regio vinden en graag in Gytsjerk willen blijven wonen?

Zijn door Corona de woonwensen van de mensen veranderd? Heeft het meer thuiswerken en het eventueel tot stand komen van de Lelylijn invloed op het woongedrag van mensen?

In de vorige visie hebben we ons afgevraagd of corona invloed zou hebben op het verenigingsleven in het dorp en de Trynwâlden. We kunnen rustig stellen dat er door corona weinig is veranderd. De ontmoetingsruimte in de bibliotheek bestond al voor corona en in de bezetting is sindsdien niet zo veel veranderd. We kunnen wel stellen dat het niet de plek is geworden waar de inwoners van Gytsjerk elkaar ontmoeten. Wel wordt er meer georganiseerd in de bibliotheek, maar dit heeft alles te maken met het feit dat er een enthousiaste werkgroep is die de schouders er onder heeft gezet met het organiseren van bijeenkomsten en exposities. Conclusie kan wel zijn dat een MFC voor Gytsjerk niet realistisch is, maar dat een ruimte waar vergaderingen, kleine bijeenkomsten en exposities georganiseerd kunnen worden van essentieel belang is!

Wat de toekomst van de scholen aangaat zijn er al wel de nodige bijeenkomsten geweest en worden de contouren al iets duidelijker. Dit onderwerp kan niet losgekoppeld worden van de veranderingen op dit gebied in de gehele Trynwâlden.

Het bovenstaande geeft aan dat er al het één en ander is uitgevoerd maar dat er ook genoeg staat te gebeuren de komende jaren in Gytsjerk. Als Doarpsbelang willen we samen met de inbreng van de inwoners van Gytsjerk daar graag mede richting aan geven.

De visie voor ons dorp moet natuurlijk tot stand komen met zoveel mogelijk input van de inwoners. We hebben gemeend ook deze keer het concept te schrijven en het dan het voor te leggen aan de inwoners. We hadden niet verwacht dat er deze keer wel veel belangstelling zou zijn om in werkgroepen aan de visie te werken.

Tijdens de informatieavond op 11 maart 2026 en via Trynwâlden online is er gelegenheid geboden aanvullingen en commentaar te leveren op de visie. Deze commentaren en aanvullingen zijn verwerkt in de definitieve visie, met daarbij opgemerkt dat e.e.a. breed wordt gedragen door dorpsbewoners.

Het jaar 2036 lijkt nog ver weg, we weten echter dat ontwikkelingen en processen veel tijd vergen en een langere termijnvisie daarbij van wezenlijk belang is.

Deze meerjarenvisie is de leidraad voor ons handelen in de komende jaren. Het is ook het uitgangspunt voor het overleg met het gemeentebestuur en andere verenigingen en instellingen. In elk hoofdstuk wordt de huidige of verwachte problematiek geschetst en worden de programmapunten aangegeven waarvoor wij ons, samen met anderen, sterk willen maken. Het mag duidelijk zijn dat er zaken gedurende de komende 10 jaar kunnen veranderen, daarom is en blijft het een dynamisch document.

Per hoofdstuk geven wij onze visie weer richting 2036. De inwoners van Gytsjerk worden via dorpskrant “De Einekoer” en de jaarvergaderingen op de hoogte gehouden van de stand van zaken en de resultaten. Het kan ook zijn dat halverwege de rit de route aangepast moet worden. Het doel is de leefbaarheid in Gytsjerk te behouden en waar nodig en mogelijk te verbeteren en versterken. Gytsjerk is it wurdich!

Bestuur Feriening foar Doarpsbelang Gytsjerk

Maart 2026

Gytsjerk: Sterkte -zwakte-analyse

In onderstaande analyse zijn de sterke en zwakte punten van Gytsjerk weergegeven zoals wij als Doarpsbelang hiernaar kijken. Tevens zijn de kansen en bedreigingen voor de verdere ontplooiing van het dorp genoteerd. De analyse is niet alleen gericht op Gytsjerk, waar nodig en mogelijk wordt rekening gehouden met de Trynwâlden in de breedste zin van het woord. Dit overzicht ligt mede ten grondslag aan de ontwikkelingsvisie en het actieprogramma.

Sterke punten	Zwakke punten
<ul style="list-style-type: none"> • Gunstige ligging t.o.v. Leeuwarden en Dokkum • Een nieuw centrum met veel parkeergelegenheid • Gevarieerde middenstand • Aanwezigheid van twee basisscholen en bibliotheek • Groene, bosrijke en open landelijke omgeving • Open lucht zwembad • Ligging aan de Grote Wielen • Haventje en verbinding met doorgaand vaarwater • Recreatiemogelijkheden • Elfstedenmonument: de Tegeltsjebrêge • Jaarlijkse feestweek • Markt op zaterdag	<ul style="list-style-type: none"> • Vrij drukke doorgaande weg • Sfeerloze entree dorp • Groenvoorziening centrum • Weinig doorstroming in woningen • Verouderde huurwoningen • Laag woningaanbod voor starters • Weinig voorzieningen voor jongeren. • Geen volledige ouderenzorg binnen Trynwâlden • Verkeersveiligheid op enkelen plaatsen • Sociale verbondenheid
Kansen	Bedreigingen
<ul style="list-style-type: none"> • Recreatie en watertoerisme • Fiets- en wandelmogelijkheden • Intensiever gebruik ijsbaanterrein • Ligging nabij natuurgebied Grote Wielen • Subsidiemogelijkheden voor leefbaarheidsprojecten • Moderniseren, verduurzamen en levensloopbestendig maken van huurwoningen	<ul style="list-style-type: none"> • Wegtrekken van jongeren, geen woningaanbod • Overheidsbeleid t.a.v. plattelandsdorpen • Leefbaarheid • Aantasting van het "Groene hart", het ijsbaanterrein

Inleiding

Het leven in een dorpsgemeenschap omvat een breed scala aan aspecten, de meeste daarvan komen in meer of mindere mate in dit programma aan bod. Al deze factoren kunnen bepalend zijn voor de keuze van mensen om ergens te willen wonen. De 'leefbaarheid' van een dorp wordt afgemeten aan voorwaarden en voorzieningen die het inwoners mogelijk maken in hun persoonlijke omstandigheden naar eigen inzicht en overtuiging, plezierig en verantwoord te leven.

Niet alle omstandigheden zijn voor ieder even belangrijk. Maar alles bij elkaar genomen wordt de kwaliteit van een woongemeenschap bepaald door de factoren: wonen, werken, onderwijs, cultuur en educatie, zorg en welzijn, duurzaamheid, het winkelaanbod, verkeer en vervoer, bereikbaarheid en veiligheid, natuur en milieu, sport en recreatie, dorps- en verenigingsleven.

De Trynwâlden mag niet klagen over haar voorzieningenpakket. Op bijna ieder gebied kunnen inwoners in eerste instantie in eigen omgeving terecht. Daarom zal in deze visie niet alleen naar Gytsjerk gekeken worden, maar waar nodig Trynwâlden breed.

De vereniging voor Doarpsbelang komt op voor het algemeen belang van Gytsjerk als geheel. Binnen de smalle marges van wettelijke kaders, het beleid van het eigen gemeentebestuur en diens politieke keuzes bij de verdeling van middelen, moet het dorp manoeuvreren om de noodzakelijke verbeteringen gerealiseerd of voorzieningen behouden te krijgen. Soms lukt dat, soms lukt het niet. Het is wel belangrijk dat de vereniging weet wat er speelt in het dorp en daarbij zijn we afhankelijk van de input vanuit het dorp. Door zaken te bundelen kunnen we als dorp of regio resultaat bereiken. Als mensen zich in willen zetten voor de belangen van het dorp kan dat ook in werkgroepen. Heel gericht en voor een kortere termijn. Het bestuur van Doarpsbelang steekt veel tijd in het behartigen van de belangen van het dorp en inwoners, maar we kunnen het niet alleen. Met elkaar werken aan de leefbaarheid in het dorp daar gaat het om!

Tenslotte wil het bestuur van Doarpsbelang met deze dorpsvisie bij het gemeentebestuur aandacht vragen voor een dorp in ontwikkeling, om in een stimulerende en constructieve wisselwerking stappen voorwaarts te zetten.

Wonen

Huidige situatie

Gytsjerk is een aantrekkelijk dorp om te wonen door zijn ligging op de zandrug die de scheiding vormt tussen het open weidegebied en de bosrijke Wouden. Het natuurgebied de Grote Wielen, de kleinschaligheid, de karakteristieke lintbebouwing en het cultuurhistorische erfgoed van adellijke buitenplaatsen geven het dorp zijn aparte bekring. Het gevarieerde, binnen de Trynwâlden, voorzieningenaanbod en de korte verbindingen met Dokkum en Leeuwarden voor werk, voortgezet onderwijs, zorginstellingen, sport, bioscoop en theater maken Gytsjerk tot een droomlocatie.

De afgelopen jaren zijn een drietal ontwikkelingen zichtbaar geworden. Ten eerste hebben de babyboomers geboren tussen 1945 en 1955 de pensioengerechtigde leeftijd bereikt. Ten tweede is door de invoering van de WMO en WLZ op 1 januari 2015 de zorg ingrijpend veranderd. De zorg voor senioren, maar ook voor chronisch zieken, is erop gericht om mensen langer thuis te laten wonen, in eerste instantie met hulp vanuit hun eigen sociale netwerk. Deze beleidsverandering brengt een toenemend aantal thuiswonende senioren met zich mee. Ten derde is er momenteel een trend van wonen vanuit de stad naar de dorpen merkbaar.

Bovenstaande ontwikkelingen hebben er voor gezorgd dat er een tekort is ontstaan aan woningen voor starters en voor levensloop wonen. Ook In de Woonvisie 2019-2024 van de Gemeente Tytsjerksteradiel wordt hier naar verwezen. Als we kijken naar het inwonersverloop dan zien we een lichte daling in het totaal aantal inwoners ten opzichte van 2020 (-40). Het grootste deel hiervan valt in de groep 0-25 jaar. Kortom Gytsjerk vergrijsst!

In 2025 is gestart met de bouw van de Thuishaven waar een 15 tal appartementen in zijn voorzien. Nog niet duidelijk is of allemaal inwoners van Gytsjerk kleiner willen wonen of dat het nieuwe inwoners zijn van buiten Gytsjerk.

WoonFriesland heeft nog steeds als eerste prioriteit het energiezuiniger en daardoor beter betaalbaar maken van de huurwoningen in Friesland naar minimaal label B. Uitbreiding van huurwoningen in de Trynwâlden staat niet in de planning (geen A locatie). Ook het eventueel ombouwen van de “bejaardenhuisjes” in de Waling Dijkstrastrijtte/Simke Kloostermanstrijtte is niet aan de orde gedurende deze visie periode volgens Woonfriesland.

Toekomstige situatie

Voor Gytsjerk is voor de periode 2025-2035 tot nog toe in een beperkte bouwopgave van ongeveer 39 woningen voorzien. In het nieuwe winkelcentrum moet de locatie “De Thuishaven” nog worden ingevuld met 15 bovenwoningen (met een liftopgang).

De inbreidingslocaties welke we het meest kansrijk achten voor realisatie zijn op korte termijn:

1. Het terrein van transportbedrijf Hellinga aan de Rinia van Nautaweg
2. Het terrein van voormalige garage Damstra

Op lange termijn zien we kansen:

1. Eén van de vrij te komen locaties bij een samenwerkingsschool
2. Lokatie loonbedrijf Canterlandseweg, na verhuizing en afbraak loodsen (lintbebouwing)

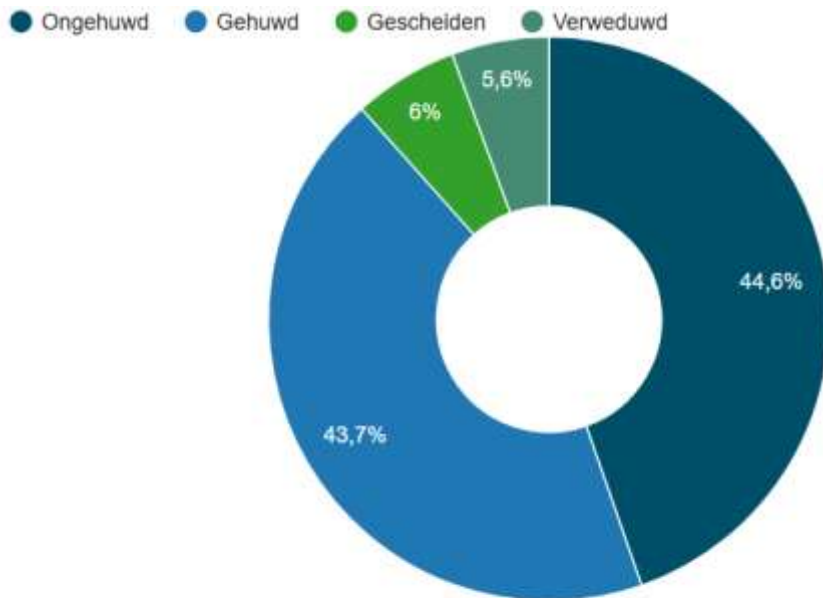
Uitbreidingslocaties:

1. Tussengebied Gytsjerk en Oentsjerk (ten noorden van het zwembad)
2. Tussengebied Canterlandseweg en Oer de Feart (Geitenweide)

Ondanks het feit dat de prioriteit van Woonfriesland niet ligt op een verdere uitbreiding van het woningarsenaal in Gytsjerk willen we ons als Doarpsbelang toch inzetten voor een betere oplossing voor de grondgebonden oorspronkelijk voor senioren bedoelde woningen aan de S. Kloostermanstrjitte en W. Dijkstrastrjitte welke over het algemeen worden toegewezen aan jeugdigen. Doelstelling hierbij is om de woningen minder grondgebonden te maken. We denken hierbij aan Tiny houses en/of starterswoningen specifiek bestemd voor inwoners van de Trynwâlden.

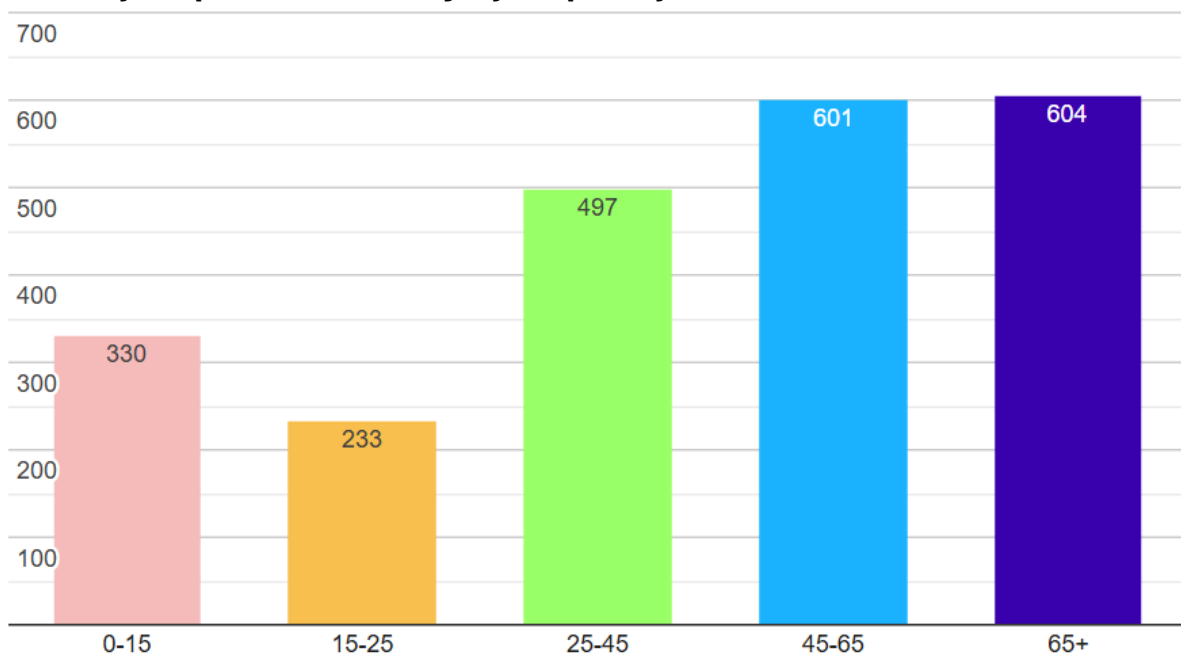
In zijn algemeenheid moet voorkomen worden dat jongeren noodgedwongen de Trynwâlden verlaten en Gytsjerk verder vergrijsjt. Bij toewijzing van huurwoningen dienen eigen, jonge dorpsgenoten (starters) voorrang te krijgen. De gemeente zal worden verzocht in haar beleid hiermee rekening te houden en daarin te bemiddelen.

Burgerlijke staat in de buurt Gytsjerk

Bevolking, burgerlijke staat: aantal en percentage inwoners op 1 januari 2025 naar burgerlijke staat.

Leeftijdsofbouw buurt Gytsjerk per 1 januari 2025

Bevolking, leeftijdsgroepen: aantal inwoners op 1 januari 2025 per leeftijdsgroep.

Werken

Huidige situatie

Het bedrijventerrein

In Gytsjerk zijn bedrijven gevestigd op het bedrijventerrein De Kleine Industriehoek, nabij de oude melkfabriek (nu een bedrijfsverzamelgebouw met diverse kleine ondernemers) en verder verspreid door het dorp tussen de bebouwing. De beperkte uitbreiding van het bedrijventerrein heeft inmiddels zijn beslag gekregen. Met de Koartedyk richting transportbedrijf Gosliga is een extra ontsluiting ontstaan vanaf de zuidzijde en er is op de zuidhoek een nieuw bedrijfsverzamelgebouw bij gekomen.

De verplaatsing van garagebedrijf Olijnsma vanuit het centrum (huidige locatie tandartsenpraktijk) naar dit terrein heeft ook een ander

aanzicht gegeven aan het bedrijventerrein. Het terrein is volledig ingevuld en er zijn geen mogelijkheden meer in Gytsjerk voor bedrijfspanden. Een aantal bedrijven zijn of worden verplaatst naar het nieuwe bedrijventerrein Sanjesfjild in Oentsjerk. Dit is inmiddels ook zo goed als vol.

Centrum

Met het nieuwe centrum streefde de gemeente naar concentratie van winkels en andere voorzieningen. Dit heeft maar deels zijn beslag gekregen. Langs de Canterlandseweg en de Riemersmastrjitte, waar aanvankelijk een combinatie van wonen met centrumvoorzieningen was voorzien, is nu een invulling met louter woningen gekomen.

Wel is er nog een nieuwe winkel in het centrum gekomen aan de zuidkant van het plein in de vorm van een permanente viskraam.

Ook moet de (zaterdag) markt aan de zuidkant van het plein nog worden genoemd.

Vanwege de verscherpte wetgeving op rookartikelen is er in het pand van de supermarkt nu een aparte rookwarenwinkel en postagentschap gekomen. Deze winkel is aan de kleine kant.

Verspreide bedrijven

Er zijn bedrijven en winkels gevestigd langs de hoofdverkeersaders van het dorp. Inmiddels is een garagebedrijf verplaatst naar het Sanjesfjild en is de drogisterij verhuisd naar Oentsjerk. Bij een nog bestaand grondtransportbedrijf wordt druk gewerkt aan een

woningbouwlocatie. Verwacht kan worden dat het aantal verspreide bedrijven in het dorp geleidelijk verder zal afnemen.

Toekomstige situatie

Bedrijventerrein

Nu het Sanjesfjild vol is, komt de vraag aan de orde of er in de toekomst behoefte is aan een bedrijventerrein. In Gytsjerk zijn er wel twee locaties waar nog enige uitbreiding van een bedrijfsterrein kan worden gefaciliteerd: ten noorden en oosten van het bedrijf Jelle Bijlsma B.V. (Tûgerslân) en aan de noordkant van de Kleine Industriehoek (tegenover Poelsicht). Te denken valt aan wonen/werken.

Een specifieke locatie die aandacht verdient is het agrarisch dienstverlenend bedrijf De Haan aan de Canterlandseweg. Dit bedrijf geeft veel landbouwverkeer met grote landbouwvoertuigen door het dorp. De milieuwetgeving belemmert eventuele invulling van naburige percelen (met woningbouw). Verplaatsing van dit bedrijf is al jarenlang een wens van Doarpsbelang Gytsjerk en daarmee wordt de milieu- en verkeershinder een stuk minder. Ook wordt woningbouw op / bij deze locatie hiermee mogelijk.

Voor verplaatsing van dit bedrijf moeten goede alternatieven worden geboden. Aanvankelijk waren deze bedacht op het Sanjesfjild, maar gelet op het profiel van dit bedrijventerrein is dit niet wenselijk volgens de gemeente. Een ander goed alternatief is het PTC-terrein in Oentsjerk, waar met het verdwijnen van de praktijkschool, mogelijkheden zijn voor een nieuwe invulling. Het loonbedrijf heeft hier nu ook al machines gestald.

Centrum

Het centrum wordt nu verder ingevuld met woningen bij de Skuorre, nu Thuishaven geheten, op de plek van de oude supermarkt. Op de begane grond wordt op de hoek tegenover de nieuwe supermarkt nog één commerciële ruimte voorzien. Doarpsbelang ziet hier wel kansen voor meer ruimte voor het postagentschap en rookwarenwinkel, gecombineerd met een winkel in kantoorartikelen en boeken, zoals ook in Hurdegaryp.

De viskraam wil graag een permanent gebouw neerzetten met een terras. Doarpsbelang staat positief ten opzichte van dit initiatief. Dit voorziet in een behoefte voor inwoners van de hele Trynwâlden en passanten. Voor de markt is door de gemeente een verplaatsing naar het zuidoosten van het plein voorzien.

Verspreide bedrijven

Ten aanzien van de bestaande verspreide bedrijven binnen de bebouwde kom worden geen grote veranderingen verwacht of nagestreefd. Wel denken we dat dit geleidelijk aan zal afnemen en dat er woningen voor in de plek komen.

Welzijn, zorg en onderwijs

Huidige situatie

Welzijn

Het welzijn van mensen wordt door veel zaken bepaald, zoals sociaal-economische zekerheid, sociale toegankelijkheid, sociale samenhang en sociale vaardigheden. Vaak zijn dit zaken die ook los staan van de invloedssfeer van het dorp, maar zover mogelijk wil Doarpsbelang hier wel wat aan doen.

Specifiek in Gytsjerk is de sociale samenhang de afgelopen jaren minder geworden. Hoewel hier tal van landelijke en plaatselijke factoren een rol spelen is het langjarig ontbreken van een ontmoetingsruimte in het dorp een van de oorzaken. Doarpsbelang heeft zich daarom sterk gemaakt voor de realisering van een ontmoetingsruimte. De beperkte mogelijkheden van de bibliotheek hebben helaas tot gevolg gehad dat we geen sluitende exploitatie konden realiseren. In de bibliotheek hebben we inmiddels wel een koffiemiddag (donderdag), enkele culturele activiteiten en diverse vergaderingen van o.a. Doarpsbelang. Daarnaast zijn er regelmatig wijzigende exposities van schilderijen en andere kunstvormen. Een werkgroep van dorpsgenoten is druk bezig om meer activiteiten te organiseren.

Toch mogen we ook de jongeren in ons dorp niet vergeten. We zien in toenemende mate dat de binding van de jeugd met het dorp minder wordt. Dit komt mede door de digitale wereld waarin we leven. Samen met onder meer BOB en Kearn proberen we wel evenementen voor de jeugd te organiseren en de jeugd bij de organisatie te betrekken, echter de interesse van de jeugd valt enigszins tegen.

Zorg

In zijn algemeenheid wordt met de Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO) de zorg lokaler en meer bij huis georganiseerd. Er wordt meer thuiszorg ingezet om mensen zo lang mogelijk thuis te kunnen laten wonen.

De zorg is Trynwâlden-breed georganiseerd. Voorheen was deze zorg vooral in Oentsjerk geconcentreerd, thans zijn er ook meer zorginstellingen in Gytsjerk. Patyna Thuiszorg zit nu op de Kleine Industriehoek, Buurtzorg in de voormalige melkfabriek en de tandartsenpraktijk is nu in Gytsjerk gevestigd

Voorts zijn er in Gytsjerk een aantal zorginstellingen, zoals het woonzorgconcept Sa Leuk Hûs in drie panden rond de Viersprong, waaronder de nieuwe woontoren. Ook is er een zorgboerderij aan de Singel. Ook zijn er meerdere mogelijkheden tot kinderopvang. Een intensievere integratie van deze voorzieningen met andere activiteiten in het dorp is gewenst. In de in 2025 opgerichte Trynwâlden brede werkgroep Maatschappelijk Vastgoed is er misschien een mogelijkheid om dit te adresseren.

Voor ouderen is in 2020 Trynwâlderein opgericht. Deze organisatie heeft tot doel om mensen oud te kunnen laten worden in de Trynwâlden zelf.

Eenzijds wordt dit nagestreefd door meer verbindingen te leggen tussen mensen om elkaar te helpen, anderzijds door het bevorderen van het behoud en de uitbouw van woonzorgvoorzieningen voor ouderen die niet meer thuis kunnen wonen. Nu moeten deze nog te vaak naar locaties buiten de Trynwâlden verhuizen.

Onderwijs

Op dit moment zijn er twee basisscholen gevestigd in Gytsjerk, een christelijke en een openbare school, op locaties vlak bij elkaar. Door verminderd leerlingenaantal en het feit dat dit relatief verouderde bebouwing betreft is het de vraag of deze zelfstandig kunnen blijven voortbestaan.

Toekomstige situatie

Welzijn

In de bibliotheek kunnen vergaderingen worden gehouden, alsook lezingen, filmvoorstellingen en tentoonstellingen, maar ook koffie-ochtenden en -middagen, leesclubs en hobbyclubs kunnen hun weg hier nu vinden. Hierbij wordt ook specifiek aandacht besteed aan nieuwe digitale ontmoetingsmogelijkheden. Ook kan hulp worden geboden bij de ontwikkeling van sociale vaardigheden. Een bestaande werkgroep is bezig het aanbod uit te breiden om zo meer bewoners naar de bibliotheek te trekken.

De gemeente heeft nieuw welzijnsbeleid in ontwikkeling, waarbij van onderop vanuit de mienskip samen met andere partners wordt gewerkt aan een netwerkstructuur van basisvoorzieningen. Daarnaast zetten we in op het versterken van het verenigingsleven door meer mensen in werkgroepen en losse verbanden te organiseren rondom thema's in hun omgeving. Dit gebeurt bijvoorbeeld bij de discussie over het maatschappelijk vastgoed maar ook ten aanzien van de ontwikkelingen ten aanzien van de scholen. Dorpsbelang Gytsjerk streeft er nadrukkelijk naar om niet alleen naar Gytsjerk te kijken maar een en ander Trynwâlden breed te trekken.

In 2025 hebben we voorafgaand aan het dorpsfeest een lunch georganiseerd voor de alleenstaanden en 65+ ers met de intentie om contacten te leggen en zo de eenzaamheid tegen te gaan. Het streven is (mits er financiële ruimte kan worden gecreëerd) om dit te continueren.

Zorg

Dorpsbelang staat positief ten opzichte van het initiatief van Trynwâlderein en heeft ook een vertegenwoordiging in het platform. De nieuwe ontmoetingsruimte kan hier ook

aan bijdragen. Het is wenselijk dat er ook in Gytsjerk een kleinschalige woonvoorziening voor ouderen met zorg komt.

Met het BOB in Oentsjerk denken wij als Gytsjerk een goede ontmoetingsruimte te hebben voor onze jeugd. Verder kan samenwerking worden gezocht met het jeugdwerk van de gemeentelijke welzijnsorganisatie Kearn. Wel willen we kijken of we onze speeltuinen kunnen upgraden om ze aantrekkelijker te maken. Ook een meer flexibele speeltuin welke “meeverhuist” naar buurten waar meer jongere kinderen wonen achten wij een onderzoek waard. Het is de bedoeling om meer activiteiten voor de jeugd op de ijsbaan te organiseren. Dit ook gelet op de verbreding van de functie van de ijsbaan (zie bij sport en recreatie). Als gevolg van minder strenge winters hebben we de afgelopen 15 jaar minimaal (4x) kunnen schaatsen op de ijsbaan en de verwachting is dat deze trend zich voortzet. Het gebruik van het ijsbaanterrein als schaatsbaan geeft echter wel beperkingen ten aanzien van het gebruik voor andere doeleinden waarvoor Doarpsbelang zich wil inzetten.

Onderwijs

Binnen het onderwijs in de Trynwâlden is er een nadrukkelijke noodzaak geconstateerd voor meer samenwerking en mogelijk zelfs fusie van de scholen in de Trynwâlden. Hierbij is zelfs gedacht aan één brede school voor de hele Trynwâlden, in combinatie met kinderopvang.

Onderwijskundig gezien is dit een optie, maar de school komt dan verder weg en wordt mogelijk te grootschalig, 500 leerlingen. Ook moeten dan meer kinderen de grote weg (Trynwaldsterdyk) over. Een school van een dergelijke omvang zorgt ook voor te veel verkeersbewegingen in de buurt.

Binnen Gytsjerk is de kijkrichting van beide scholen op dit moment één schoolgebouw met een samenwerkingsschool waarin beide stromingen zijn geïntegreerd. Op één van de twee huidige locaties, in combinatie met nieuwbouw: één school met basisonderwijs, buiten schoolse opvang en eventueel kinderopvang. Op deze manier blijft het onderwijs dicht bij huis en wordt de leefbaarheid van het dorp niet aangetast. Beide scholen hebben zich hiervoor uitgesproken en de gemeente Tytsjerksteradiel geeft hier tezamen met de beide MR geledingen en Doarpsbelangen vorm aan.

Verkeer en vervoer

Huidige situatie

Gytsjerk is heel goed bereikbaar vanaf Leeuwarden, via de Groningerstraatweg en E10, en vanaf Dokkum via de N361. Sinds de aanleg van de Centrale As is Gytsjerk ook vanaf Drachten snel en goed bereikbaar. De N361 sluit aan op de Rinia van Nautaweg – zuid en noord en centraal bij de Trynwâldsterdyk richting het dorpscentrum.

De provincie heeft tal van aanpassingen uitgevoerd in de N361 ter ontmoediging van verkeersdeelnemers om zo de keuze naar de Centrale As te bevorderen.

Fietsers en voetgangers kunnen de dorpskern, met winkelcentrum, prima bereiken via alle invalswegen. Gytsjerk is een wandel- en fietsvriendelijk dorp. Richting Leeuwarden en Dokkum zijn fietspaden en veilige fietswegen aanwezig.

Buslijn 51, (Leeuwarden – Dokkum) rijdt over de N361 met in Gytsjerk twee aanwezige haltes aan de Trynwâldsterdyk.

Treinvervoer is mogelijk vanaf Station Hurdegaryp op 7 km afstand.

Gytsjerk heeft aantrekkelijke en veilige ruiterspaden. De paden sluiten aan op paden in het buitengebied van alle dorpen in de Trynwâlden.

In het dorp zijn diverse wandelgebieden en is er een dorpskuier uitgezet door de gemeente Tytsjerksteradiel in samenwerking met Marrekrite.

De wijken, uit de jaren 60, 70 en 80 van de vorige eeuw, gelegen aan de zuidwestzijde van het dorp zijn veelal voorzien van brede wegen, goede parkeermogelijkheden op eigen erf, of langs de rijweg, met vrij liggende verhoogde trottoirs en voetpaden. Hier en daar zijn drempelconstructies, slingers of versmallingen aanwezig.

De wijk “Oer de Feart” is voorzien van brede wegen met parkeerstroken op hetzelfde aanlegniveau als de rijbaan. Deze stroken zijn ook te gebruiken als voetpad.

De Rinia van Nautaweg zuid, een voldoende brede weg, is voorzien van dof asfalt. De gemeente heeft het 1^e en 2^e deel van onze planvorming, herinrichting Rinia van Nautaweg Noord en centrumgebied Canterlandseweg, afgerond.

De fletse betonstenen zijn inmiddels vervangen door gebakken straatklinkerverharding in rijwegen. Daar heeft ons dorp alvast een sterker/fijner dorpskarakter van gekregen.

De Singel en Kooiweg zijn vooral toegankelijk voor bestemmingsverkeer. Deze wegen zijn erg smal en kwetsbaar. Een ieder kan een bezoek brengen aan It Set en de Vogelkijkhut van It Fryske Gea. Dat kan te voet, per fiets en met de auto.

De Nieuwe Straatweg oost (de Achterdyk) is bestraat met gebakken dikformaten en voorzien van wegversmallingen en plateau's. Dit heeft het gewenste effect bewerkstelligd, de weg is veiliger geworden.

In Gytsjerk Zuid is een bedrijventerrein gelegen, waar de wegen zijn uitgevoerd in asfalt. Dit past minder bij de nostalgische oude melkfabriek. Hier zou een groot plein in gebakken klinkers zeer wenselijk zijn (bedoeld: voor de voormalige fabriek en de fabriekswoningen).

Toekomstige situatie

De inwoners van Gytsjerk wensen een grondige aanpak van de huidige inrichting binnen het dorp. Een algehele reconstructie van het dorp, met veel meer uitstraling naar een "smûk" dorpskarakter, van, in eerste instantie, beide hoofdassen van wegen in het dorp. De laatste 2 fasen van de in totaal 4 fasen van de reconstructie wil het dorp gerealiseerd zien binnen een termijn van 8 jaren. Met name de Rinia van Nautaweg-Zuid in verband met de onveilige situatie voor wandelaars en fietsers vooral bij Poelsicht (nabij kruising met Singel) vergt aandacht op korte termijn.

Doarpsbelang vindt dat de gemeente de voltooiing inzichtelijk kan maken door middel van een meerjarenplanning.

Doelstelling van de planvorming:

Gytsjerk veiliger maken en een meer karakteristieke dorpsuitstraling geven.

Doffe grijze betonstraatsteen vervangen door gebakken materialen en meer groen inpassen. Door het gebruik van extra groenvakken en haagvormers wordt een versmallend karakter gecreëerd wat een remmende werking tot gevolg heeft. Ook kan met behulp van groenvakken het parkeren mogelijk worden afgeschermd.

Voor het Centrumgebied is inmiddels een groenplan opgesteld door de gemeente. Daar zal invulling aan worden gegeven direct na de bouw van de Thuishaven. De gemeente is daarbij "in the lead". Doarpsbelang vraagt de gemeente daarbij niet alleen rekening te houden met de ondernemers, maar ook met het creëren van meer sfeer in het dorpscentrum. Sfeerverlichting is een sterke wens, ook van de ondernemers aan het plein.

Er is ingezet op verfraaiing, veiliger maken en verbetering van de hoofdverkeersaders van het dorp, maar ook in de Gytsjerkster woonwijken zien wij graag, op korte termijn, een meer klimaatadaptieve en groene invulling toegepast.

Een aanvulling met karakteristiek groen is wenselijk. Een beeld dat binnen geheel Trynwâlden hoort en past: veel groen met ruimte voor spelen en beleving. Wâlden staat voor veel groen.

Faunapassage en N361

De provincie Fryslân heeft in 2021 een faunapassage (wildtunnel o.a. voor otters) gerealiseerd in de N361 (nabij de oude melkfabriek). Tegelijkertijd is bij de kruising met de Brédyk een verbetering voor overstekend fietsverkeer richting Ryptsjerk/Hurdegaryp uitgevoerd. Maar wij zien, samen met het dorp Ryptsjerk, meer kansen tot verbetering:

Dit kan d.m.v. een nieuw fietspad van de Reade Hoas naar de Brédyk langs of door de Bouwepet. Mocht dit niet realiseerbaar zijn, dan is een fiets- en wandelstrook langs de N361 vanaf de Nieuwe Straatweg tot aan de aansluiting van de Rinia van Nautaweg Zuid een alternatief.

Voorstellen Knelpuntoplossingen verkeer

Doarpsbelang kan bouwen op een goede samenwerking met de ambtenaren van Afdeling Verkeer van de gemeente om enkele knelpunten voor bewoners, fietsers, voetgangers en overig verkeersgebruikers op te lossen. De voorgaande gesprekken verliepen constructief.

Punten van aandacht:

- Overgroeïende hagen van perceeleigenaren op openbaar gebied laten opsnoeien door Gemeente in overleg met deze perceeleigenaren is een sterke wens vanuit bewoners en voetgangers
- Veilige afscherming-scheiding van voetgangers en fietsers (met name gewenst aan de Rinia van Nautaweg- Zuid / nabij de Singel)
- Zwaar transport vanaf loonbedrijf De Haan en vrachtverkeer richting agrariërs aan de rand van het dorp vraagt de nodige aandacht en verbeteringen
- Optioneel: Verticale elementen en groene blokhagen toepassen als “verkeersremmer” door versmallend karakter
- De Sjoerdastrjitte en Sannesstrjitte vragen om grondig onderhoud na ca. 40 jaar - met bijvoorbeeld de aanleg van voetpaden op hetzelfde niveau als de rijweg. Gevraagd wordt voor extra aandacht voor de ontsluiting voor met name hulpdiensten. (Sjoerdastrjitte)

Parkeren

Het parkeerterreintje aan de Rinia van Nautaweg, tegen de ijsbaan, wordt veel gebruikt in de zomerperiode, door bezoekers van het zwembad. Dit parkeerterrein is een prima uitvalsbasis voor extra parkeren bij/voor de Albert Heijn en de appartementen van de Thuishaven.

Het parkeren voor dorpsbewoners, in de wijken, op het openbare groen verdient ook aandacht. Dat dient te worden voorkomen. Dorpsbewoners kunnen elkaar hierop aanspreken. In de wijken is voldoende ruimte voor parkeren aan de rijweg, op eigen erf of

in de daarvoor bestemde parkeervakken. Hier en daar scheidt dit parkeren een rommelig beeld en geeft beschadiging van het aanwezige groen. In een 30 en 50 km gebied mag men te allen tijde op de rijweg parkeren, dit geeft tevens een verkeer remmende werking.

Het winkelcentrum vraagt ook aandacht voor parkeren en groen.

Het parkeerterrein is erg ruim (145 parkeerplaatsen) en is voldoende groot en nagenoeg nooit volledig bezet. Dat wordt wellicht anders na de realisatie van het appartementencomplex “Thuishaven”. Daarvoor heeft de gemeente 13 nieuwe parkeervakken ter compensatie gerealiseerd in het voormalige groenvak bij het ijsbaanlokaal aan de Riemersmastrjitte. Dit parkeerterrein en de langsparkeervakken grenzend aan de ijsbaan en de Albert Heijn (aan de noordzijde) zijn o.a. bedoeld voor de bewoners van de “Thuishaven”. De hoeveelheid aanwezige parkeerruimte wordt, na realisatie van “Thuishaven”, op basis van de wettelijke verkeerskundige norm als voldoende beschouwd.

Mocht een enkele keer het parkeerterrein “vol lopen” biedt de naaste omgeving voldoende mogelijkheden tot parkeren. Invulling van parkeren op de ijsbaan is geen optie.

Bovendien mag men in het gehele centrumgebied op de rijweg parkeren. Dat biedt extra mogelijkheden.

Het dorpscentrum is voor fietsers en voetgangers heel goed toegankelijk. Trynwâldsters worden aangemoedigd om met de fiets naar het Centrum te komen.

Aan de, bij de bouwplannen van het winkelgebied, gepresenteerde groeninvulling is geen invulling gegeven. Na realisatie van het appartementencomplex de “Thuishaven” wordt het groen minimaal gecompenseerd met een gemeentelijk plan voor vergroening van het centrumgebied.

Doarpsbelang roept de gemeente op in de toekomst strakker te handhaven op de in ontwerpfase gepresenteerde plannen.

Kansen:

- Zorg voor voldoende laadpalen in het centrum, bij de jachthaven en bij het parkeerterrein van het zwembad.
- De weginrichting extra faciliteren voor fietsverkeer en voetgangers.
- Stimuleer transport van vracht- en landbouwverkeer langs de Nieuwestraatweg/Canterlandseweg in plaats van via de Rinia van Nautaweg.
- Ontmoedig sluipverkeer van en naar Dokkum en Leeuwarden door verkeer remmende maatregelen.

Sport, recreatie en toerisme

Huidige situatie

Sport

Gytsjerk maakt gebruik van de sportfaciliteiten beschikbaar in de sportzaal aan de Waling Dijkstrastrjitte. Sportvereniging Dwarres opereert o.a. vanuit deze sportzaal met onder meer turnen, gymnastiek, badminton, step-aerobics, jazzballet etc.

Buitensporten is in Gytsjerk alleen mogelijk bij winterse omstandigheden op de ijsbaan van IJscub “Gytsjerk” met natuurlijk wandelen en hardlopen over de gebaande en geplaveide paden in en rondom het dorp.

De ijsbaan, gelegen aan de Canterlandseweg/Riemersmastrjitte, is ingericht voor zomeractiviteiten, wintersporten en diverse festiviteiten, zoals het jaarlijkse dorpsfeest, Peaskepop, jeugdevents en o.a. TRYN’s ROCK.

Gytsjerk is voor de overige sporten (voetbal, korfbal, kaatsen, tennis, badminton, volleybal, etc.) gericht op de verenigingen die gebruik maken van de sportvelden, tennisbanen en de sporthal in Oentsjerk.

Een belangrijke sportfaciliteit in Gytsjerk is het openluchtwembad “De Sawn Doarpen”. Het is het enige openluchtwembad in de wijde omgeving en destijds, in de jaren 70 van de vorige eeuw, gebouwd met een fikse financiële ondersteuning van de Trynwâldster bewoners.

Stichting “SWIM” behartigt de belangen van alle zwemmers en geeft invulling met een schema van werkzaamheden voor alle betrokken vrijwilligers.

Rondom Gytsjerk is voldoende open water aanwezig om o.a. te gaan varen, suppen, zeilen en surfen. Ook kan men prachtig (sport) vissen vanuit (en bij) de haven, de Canterlandsebrug, de Sânfearst en de Riid, welke is verbonden met natuurgebied rondom de Groote Wielen.

Recreatie

De aanwezigheid van de diverse aangelegde ruitersporen in en rondom Gytsjerk, met de door de gemeente samengestelde dorpswandelroutes, nodigen recreanten uit om een dagje Gytsjerk/Trynwâlden te beleven.

Bovendien is Gytsjerk het centrum van een mooi fietsgebied door de Trynwâlden en omstreken. Dit gebied sluit aan bij het Houtwielen-gebied richting Feanwâlden en de Groene Ster bij Leeuwarden.

De omgeving biedt prachtige fiets- en wandelaansluitingen, door de natuur, richting Dokkum (bijv. langs de Dokkumer Ee), Burgum en Leeuwarden. Dagtoeristen worden dan ook met grote regelmaat gesignaleerd in Gytsjerk voor het maken van fietstochten en/of wandelingen

Aan de Kooiweg, bij It Set, zijn mogelijkheden tot zeilen, kanovaren, suppen, zwemmen in open water en windsurfen op de Grootte Wielen.

Natuurrecreatie is mogelijk over het natuurlijke wandelpad in het Bouwepetgebied en verder richting Ottema Wiersmareservaat, bij de Oude Melkfabriek, door Binnemiede (Kooiweg) en de nabijgelegen Ryptsjerksterpolder. It Fryske Gea zorgt voor het onderhouden van deze natuurgebieden.

Bovendien zijn er twee eendenkooien en een vogelkijkhut, nabij It Set, welke ook worden beheerd door It Fryske Gea.

Wandelroutes kunt u vinden op de website: www.itfryskegea.nl/natuurgebied/grutte-wielen/gebiedskaart/ www.wetterwalden.wordpress.com/kaarten/

Aan de Canterlandseweg is het alom bekende Elfstedenmonument als kunstwerk op de Canterlandsebrug aanwezig. Dit trekt jaarlijks veel belangstellenden uit binnen- en buitenland.

Toerisme

Gytsjerk beschikt niet over een camping. Wel zijn er in het dorp en in de nabijheid mogelijkheden voor een Bed en Breakfast aanwezig.

In het nabij gelegen Ryptsjerk zijn ruime mogelijkheden voor een camper en campingbezoek aan de Oosterdyk en aan de Binnendyk. In Gytsjerk zijn deze mogelijkheden zeer beperkt of niet aanwezig.

Gytsjerk ziet graag de extra mogelijkheden tot zwemmen in open water en het zeilen, kanoën en suppen, met eventueel terugkeer van windsurfen, aan de Grootte Wielen bij It Set de komende jaren versterkt. Er zijn extra mogelijkheden te realiseren voor watersporters. Sinds 2021 zijn er verbeteringen doorgevoerd met extra zitbanken en de inzet op kanosteigers.

Toekomstige situatie

Sport

Gytsjerk wil zijn ijsbaan aan de Canterlandseweg/Riemersmastrjitte behouden. Ook de sportzaal is een onmisbare aanvulling voor de school (scholen).

Doarpsbelang vraagt de gemeente om met vereende krachten meer jeugdevents (met BOB en KEARN) gericht op bewegen te realiseren.

Speerpunten: Sport, bewegen en verbinden.

Stichting ter bevordering van de Watersport in Trynwâlden e.o. zet zich in voor de watersport van pleziervaartuigen, sloepen en dagrecreatie op het water.

Het sportveld in Oentsjerk blijft voor de gemeente de aangewezen centrale plek voor sport. Teamsporten worden bedreigd door de individualisering van de maatschappij. Het aantal mensen dat kiest voor individueel sporten wordt groter.

Voor hardlopen, wandelen en wielrennen (mountainbiken) is Gytsjerk uitermate geschikt. Vanuit de centraal gelegen parkeervoorzieningen is Gytsjerk een mooie uitvalsbasis voor duurlopen, racefietsers, mountainbikers en andere duursporten voor de regio.

Ijsbaan- en evenemententerrein

Er zijn voldoende kansen voor een breder en effectiever gebruik van het ijsbaanterrein. Er is ruimte voor de aanleg van pumtrack of andere speelattributen. Een voorziene bootcamp aan de westzijde bij het ijsbaanlokaal is inmiddels door invulling met parkeerruimte te niet gedaan en zal elders in het dorp een plek verdienen.

De ijsbaan biedt een uitstekende kans tot het bouwen van een vast overdekt en duurzaam gebouwd podium/muziektempel van natuurlijke materialen. Dat kan uitstekend worden gecombineerd met het te vernieuwen ijsbaanlokaal.

- Toiletgebouw
- Stroomvoorzieningen
- Gezamenlijke ruimte organisatie met entree (ijsclub-feestcommissie-doarpsbelang)
- Opslagruimte materieel/materiaal
- Overdekt deel te gebruiken als podium cq. ontmoetingsplek/terras

Voor Doarpsbelang staat het multifunctionele gebruik van de ijsbaan met een brede inzet op bewegen voor de jeugd en gezamenlijke events hoog op de prioriteitenlijst.

De ijsbaan is voor ons dorp de meest belangrijke centrale plek voor het samenkomen van dorpsbewoners op het jaarlijkse dorpsfeest, tijdens een winterse periode en bij o.a. TRYN's ROCK, Peaskepop en jeugdevents.

Het jaarlijkse dorpsfeest is daarbij de belangrijkste schakel. Daarop dient het terrein te blijven ingericht.

Aandachtspunt is het juist informeren van 'nieuwe bewoners' van de Thuishaven en aanwonenden.

Een brede werkgroep onderzoekt momenteel of er een plan ontwikkeld kan worden voor een effectiever gebruik van ons evenemententerrein gericht op reuring, verbinding, bewegen en ontmoeten.

De ijsbaan is een prachtig groen hart, met een centrale ligging in ons dorpscentrum. Een mooiere, centralere en goed bereikbare plek voor het samenkomen van onze dorpsbewoners is ondenkbaar!

Sportzaal en trapveld

Een samenvoeging van scholen in Gytsjerk lijkt aanstaande en daarbij onderstreept Doarpsbelang het belang van een sportzaal. Deze is onmisbaar. Kinderen moeten sterk worden gemotiveerd tot bewegen. Gytsjerk zal zich inzetten voor het behouden van een nette sportzaal of sporthal, nabij een (evt.) nieuw te bouwen schoolgebouw.

Belangrijk daarbij vinden wij ook het behouden van een recreatief trapveld, zoals nu gelegen aan de Ulbe van Houtenstrjitte en de Waling Dijkstrastrjitte naast de huidige sportzaal en het trapveldje langs het voetpad dat de verbinding vormt tussen de Canterlandseweg en Oer de Feart. Hier liggen kansen voor duurzame en vandalismebestendige speeltoestellen.

Speelplek bij school

Een fijne en veilige speelplek met voldoende speeltoestellen, in de wijk bij de school, ontbreekt.

Doarpsbelang stelt een grote speelplaats met sterke speelvoorzieningen voor. Dat past uitstekend bij een school.

Het terrein dient ook buiten de schooluren toegankelijk te zijn voor kinderen van alle leeftijden. Invulling met een pumptrack zou ook hier een mooie aanvulling kunnen zijn, als dit niet op de ijsbaan kan.

Binnen Gytsjerk zijn momenteel geen behoorlijke speelvoorzieningen, dat vinden wij voor de ontwikkeling van kinderen zorgwekkend.

Zwembad

Het zwembad is een van de belangrijkste voorzieningen in ons dorp. De afgelopen jaren is de technische ruimte en het zwembad stevig vernieuwd en verbeterd. Ook de kleedruimten zijn gemoderniseerd. Hiermee denken wij minimaal 40 tot 50 jaar vooruit te kunnen met deze faciliteit.

Gytsjerk is in het bezit van een uniek openluchtwzembad, waarbij de gemeenschap zich breed, op vrijwillige basis, inzet tijdens de openingsuren en daarbuiten. Ook is in het verleden gebleken dat de gehele gemeenschap in de Trynwâlden veel waarde hecht aan dit zwembad.

Het dorp en de regio maakt zich sterk voor behoud van het zwembad. Het gebruik van ons zwembad wordt Trynwâlden-breed gedragen en ver daarbuiten. Bewoners uit de regio rondom Trynwâlden komen graag naar Gytsjerk om een baantje te trekken. Er zijn in de directe regio geen openluchtwembaden meer. Daarmee is het belang van 'ons' bad onderstreept.

Recreatie en Toerisme

Watersportvoorzieningen

Een nieuwe steiger voor het optuigen van de boot van zeilers of kano's bij 'It Set' zou zeer welkom zijn.

Ook zal een kleine natuurcamping, bij It Set (met beperkte mogelijkheden) en/of aan de haven (Rinia van Nautaweg), goede kansen kunnen bieden voor recreanten. De Ryd en het Wielen-gebied zijn fijne rustgebieden met veel flora en fauna.

Wandelpaden

Naast de prachtige bestaande wandelpaden en routes rondom Gytsjerk liggen er mooie kansen tot uitbreiding. Door (particuliere) verkopen zijn 2 prachtige wandelroutes over de zgn. "skeanpaden" verstoord. (Pad Atsjebosk). Herstel wordt nagestreefd.

Wij trachten alle bestaande wandelroutes in de huidige staat te behouden en uit te breiden. Een Trynwâlden brede werkgroep is bezig met een "Padenplan", waarin het herstel en de uitbreiding van voet- en fietspaden wordt nagestreefd. Voor Gytsjerk is hierin met name voorzien in het herstel van de verbinding met het Atsjebosk en een nieuw fietspad van de Reade Hoas door het Bouwepetgebied naar de Brédyk.

Het is belangrijk de knooppunten van de diverse wandelroutes, van de Gemeente, goed te borgen.

Wandelroutes met oudheden

Doarpsbelang heeft borden van historische locaties, met hun geschiedenis, laten maken en wil deze plaatsen op locatie. Deze bordjes kunnen op termijn worden geïntegreerd met bestaande wandelroutes (doarpskuierkes). Hiervoor zal samenwerking worden gezocht met Stichting Karakteristiek Tytsjerksteradiel en de Stichting Cultureel erfgoed Trynwâlden.

Inmiddels zijn de borden digitaal voltooid, maar stuiten wij op de wet- en regelgeving en kunnen niet zomaar overgaan tot plaatsen in het openbaar gebied. Samen met de gemeente zijn we bezig om tot een passende oplossing te komen.

Er wordt gewerkt aan verdere uitbreiding van de wandelroutes, waarbij de gemeente wordt gevraagd voor ambtelijke ondersteuning. Deze ondersteuning wordt ook gevraagd voor mogelijke aanpassingen van de 'doarpskuier'.

Natuurcamping en campers

Ook zien wij kansen bij onze haven, in samenwerking met de watersportvereniging, voor de aanleg van een kleine natuurcamping.

Bij het industrieterrein aan de haven onderzoeken wij gezamenlijk de kansen voor een camper-opstelplaats met stroom- en watervoorziening. Wellicht zijn er particuliere initiatieven mogelijk.

Enkele voorzieningen zijn voltooid: er is stroomvoorziening aanwezig, waterput is geïnstalleerd en de aanlegplaatsen zijn deels gereconstrueerd.

Na het opknappen van de haven en het verdiepen van de Ryd in 2021 is het zeilen en de pleziervaart, vanuit de haven aan de Rinia van Nautaweg, weer goed mogelijk.

Initiatieven voor verdere upgrade rondom de haven worden van de Stichting ter bevordering van de Watersport in Trynwâlden e.o. verwacht.

Kanoroute uitbreiding

De Sânfear, vanaf de Riemersmastrjitte naar de Moark (11-stedenmonument) biedt prachtige mogelijkheden voor een kanoroute. Hiervoor moeten 3 duikers worden verhoogd tot duikerbruggen. Een mooie uitdaging en zeker de moeite van het onderzoeken waard.

Het water bij de voormalige loskade bij de haven dient te worden opgeschoond en biedt kansen tot het aanbrengen van een extra aanmeersteiger. Uitvoering in beton- of stalen damwand is aan te raden. Een extra vlonder biedt mogelijkheden voor instappen kanovaarders en roeiers. Een deel van bovenstaande verbeteringen zijn inmiddels uitgevoerd, maar kunnen worden uitgebreid. Daarbij dient het parkeren bij de verbeterde trailerhelling van auto's met trailers niet uit het oog te worden verloren. Er is niet veel parkeerruimte beschikbaar op een mooie zonnige dag.

Faunapassage/Wildtunnel

De faunapassage onder de N361 biedt extra mogelijkheden voor toerisme en schaatsers. Voor kanoërs is de route door de Bouwepet minder geschikt, er bevinden zich drie dammen in deze route. Goede in- en uitstapvoorzieningen zijn nodig om deze route geschikt te maken voor kano's. Het natuurlijk aangelegde talud (walkant) biedt mogelijkheden tot betreden. It Fryske Gea wil daar verder geen aanpassingen doorvoeren en ziet het gebied liever als rustgebied voor vogels.

Doarpsbelang Gytsjerk en Ryptsjerk zijn samen met de provincie bezig met het plaatsen van infobord over de naaste omgeving.

Watersportgebied

Pleziervaartuigen, kanovaarders, suppers, vissers, zeilboten en kayakers hebben prima mogelijkheden om via de Ryd en de Groote Wielen via Murk en Bonkefeart naar de Dokkumer Ee te varen. De Groote Wielen bieden uitstekende recreatieve mogelijkheden op het gebied van de totale watersportbeleving.

De Groote Wielen is een prachtig gebied voor een optimale vrijetijdsbesteding op, in en aan het water. Bovendien is er een prachtige waterroute via de Wielshals over de Murk richting Aldtsjerk.

Natuur en milieu

Huidige situatie

Tussen Leeuwarden en Gytsjerk neemt natuurgebied de Grootte Wielen een prominente plaats in. Het water, de rietkragen en de prachtige polders vervullen hier een belangrijke rol. Voor bijvoorbeeld de otter is het gebied de natte verbindingzone tussen de Alde Feanen richting het Lauwersmeergebied. Het gebied is daardoor een onmisbare schakel in de verspreiding van de dieren en planten van de waterrijke natuur.

De zomerpolders van de Ryptsjerksterpolder halen bij de eerste vorstperiode regelmatig de nationale televisie. In de winter staan deze polders onder water. Ze zijn altijd snel bevroren en leveren ‘veilig’ schaatsijs. Met de karakteristieke Ypeymolen op de achtergrond, zorgen de eerste schaatsers voor filmische plaatsjes. De ondergelopen polders hebben ook een voordeel voor de natuur. Vele ganzen, eenden en zwanen nemen ’s winters dit gebied in gebruik als veilige slaappleaats. In het voorjaar zijn de droogvallende polders een eldorado voor grote aantallen steltlopers als kempfaan en grutto die vanuit hun zuidelijke overwinteringsgebieden weer op doortrek zijn naar hun noordelijke broedgebieden. Plantensoorten zoals dotterbloem en grote ratelaar houden bovendien van deze omgeving en daarnaast broeden gele kwikstaarten hier graag.

De deelgebieden Binnemiedepolder en Weeshúspolder zijn het domein van de weidevogels. De grutto, tureluur en veldleeuwerik houden van het kruidenrijke grasland, met reliëf en een hoog waterpeil. In de petgaten broeden bruine kiekendief, baardmannetje, roerdomp, blauwborst, waterral, kleine karekiet en veel rietzangers. Op de grote waterpartijen rusten grote groepen ganzen, eenden en steltlopers.

In de Grootte Wielen bevinden zich ook twee eendenkooien. De Buismanskoai en de Kobbekoai zijn al eeuwenlang beeldbepalende elementen in het landschap. De Buismanskoai vlakbij Gytsjerk is tijdens een excursie te bezoeken. Je kunt dan met een gids door de vangpijpen en langs de kooiplas struinen.

Aan de oostelijke kant van de N 361 ligt het natuurgebied de Bouwepet, dat dwars door het boerenland loopt en de Grootte Wielen met het Ottema-Wiersmareservaat verbindt. Het stroompje slingert prachtig tussen de aangrenzende, hogere zandgronden.

Door de inmiddels aangelegde nieuwe brug in de

Trynwâldsterdyk (faunapassage) ter hoogte van de aansluiting van de Rinia van Nautaweg bij de oude melkfabriek kunnen dieren veilig van de Groote Wielen naar de Bouwepet en terug komen. Onder de brug kunnen dieren zowel door het water als via land naar de overzijde komen.

De beheersactiviteiten van it Fryske Gea en Staatsbosbeheer worden aangevuld door de *Stichting Cultuur en Landschap Trynwâlden* en de *Fûgelwacht Trynwâlden*. Die verenigingen bewaken de natuurlijke omgeving van Gytsjerk en verdienen daarin door het dorp te worden gesteund.

Vanuit de Stichting Cultuur en Landschap is het menpad tussen Gytsjerk en Oentsjerk omgetoverd tot een “Blommenpaad” met een bloemenberm en hier en daar wat struikjes. Een mooi initiatief voor het creëren van meer biodiversiteit (met name insecten) rondom het dorp. Vanuit de stichting wordt de biodiversiteit regelmatig gemonitord door vrijwilligers.

Qua milieu is te vermelden dat er door de gemeente een gescheiden rioolstelsel is aangelegd in het lage zuidwestelijk deel van het dorp, waarbij het regenwater apart van het huishoudelijk afvalwater wordt afgevoerd naar het oppervlaktewater en niet meer naar de rioolzuivering in Sumar. Aan de Singel is in verband hiermee een

regenwateropvangvijver aangelegd, waar nog een natuurlijke en recreatieve invulling voor moet komen.

De blikvangers aan de invalswegen van het dorp (Canterlandseweg west en Rinia van Nautaweg zuid) zijn inmiddels door de gemeente vervangen door robuustere exemplaren. Elk jaar houdt Doarpsbelang een Himmeldeï voor de schooljeugd, waarbij deze zwerfafval ophaalt.

In de Trynwâlden geeft de coöperatie Trynergie al jaren invulling aan het produceren van groene energie om daarmee de duurzaamheid en leefbaarheid in de Trynwâlden te versterken. De daken van de loodsen van Jelle Bijlsma liggen al vol met zonnepanelen.

Toekomstige situatie

Een punt van aandacht is het groen in het dorp, zowel vanuit de gemeente als van de inwoners zelf. Voor het centrum en de aanpassingen in de toegangswegen naar het centrum zouden we vanuit Doarpsbelang graag meer groen in willen passen. Ook voor particulieren geldt ga niet te snel over tot het kappen van bomen omdat ze misschien in de herfst iets overlast bezorgen. Indien men overgaat tot kap, dan zou het mooi zijn dat er minimaal een nieuwe boom voor in de plaats komt, nog liever twee!

Met de aanleg van de faunapassage en het bloemenpaad is er qua natuurontwikkeling al veel gedaan. Wel kan er in de nabije toekomst nog wat natuurontwikkeling plaatsvinden bij de regenwateropvangvijver, in combinatie met een recreatieve ontwikkeling.

Mogelijk kan er ter inpassing en compensatie van een eventuele bedrijfsvestiging achter Bijlsma tevens enige natuurontwikkeling plaatsvinden aansluitend op de bestaande bosstrook tussen Gytsjerk en Oentsjerk.

Qua zwerfafval merken we dat met de vervanging van de blikvangers wij als doarpsbelang hier geen rol meer in hebben. Ook is de subsidie voor het verwijderen van zwerfafval vervallen. De Himmeldeï heeft in hoofdzaak een educatieve functie, maar smijt relatief weinig op qua afvalverwijdering. Het zou goed zijn als er een werkgroep zwerfafval komt met vrijwilligers die gericht zwerfafval opruimen gedurende het hele jaar, met name in het buitengebied.

Waar mogelijk zal Doarpsbelang zich inzetten voor het meer produceren van groene energie. Dit vooral in samenwerking met Trynergie.

Energietransitie

In het kader van de energietransitie is Liander bezig met de aanleg van nieuwe elektriciteitskabels en transformatorhuisjes. Als Doarpsbelang volgen wij deze ontwikkeling nauwgezet. Voorkomen moet worden dat hier te makkelijk bomen voor gekapt moeten worden.

Waar mogelijk zal Doarpsbelang zich inzetten voor het meer produceren van groene energie. Dit in samenwerking met de gemeente en Trynergie. Omdat de energietransitie een zaak is waar Doarpsbelang veel aandacht aan wil besteden maar niet de kennis heeft en de continuïteit kan waarborgen sluit het zich aan bij de initiatieven van de gemeente en Trynergie. De gemeente Tytsjerksteradiel heeft in het kader van “Duorsum Tytsjerksteradiel” het voornemen om in 2040 energieneutraal te zijn. Men is zich er van bewust dat dit een nobel streven is, maar je moet een doel stellen om zaken te verwezenlijken. Als Doarpsbelang willen we een energiewerkgroep samenstellen die samen met de gemeente en andere partners (Trynergie, woningbouwcorporatie, eventuele andere partijen) de komende jaren actief met deze ‘brede aanpak’ aan de slag zal gaan. Een oproep is al geplaatst en de eerste aanmeldingen zijn er al.

De werkgroep zal nauw moeten samenwerken met deze beide instanties. Mede daarom zijn de visies van de gemeente en Trynergie opgenomen in de dorpsvisie anno 2026.

Dorps-en verenigingsleven

Huidige situatie

De leefbaarheid van het dorp zit hem niet alleen in zijn voorzieningen, maar is vooral ook iets waar de mensen zelf veel invloed op hebben. Mensen die elkaar treffen, die meedoen met de activiteiten die in het dorp georganiseerd worden en zich in willen inspannen om het dorp tot leven te brengen. De plaatsen waar de mensen elkaar ontmoeten zijn de winkels, scholen, het zwembad, de volkstuinten en de bibliotheek waar een aantal dingen georganiseerd worden. Trynwâlden breed zijn dit voor de Gytsjerksters vooral de sportverenigingen.

Als tweemaandelijks dorpskrant is de Einekoer niet meer weg te denken uit het dorpsleven. Het is een blad dat mensen voorziet in documentatie, informatie en ontwikkelingen van en over het dorp. Ook de geschiedenis van het dorp krijgt regelmatig de aandacht en brengt de lezer even terug in vroegere tijden. Tevens een blad waar ondernemers uit de Trynwâlden hun bedrijf kunnen tonen. De informatie is voor nieuwe inwoners een baken om thuis te worden in hun nieuwe woonomgeving. Doarpsbelang zal het blad blijven steunen als bindende factor voor het dorpsleven.

Toekomstige situatie

Het centrum van kleine activiteiten is de bibliotheek. Exposities, boekbesprekingen en lezingen vinden hier plaats. Tevens wordt de ruimte veel gebruikt door verenigingen om

er te vergaderen. Bovendien is het een plek waar mensen naar binnen kunnen lopen voor een kopje koffie of thee en het lezen van de krant of andere literatuur die beschikbaar is en indien daar behoefte aan is een praatje te maken met andere bezoekers.

Het ijsbaanterrein kan in de zomer de ontmoetingsplek zijn. Het terrein neemt een centrale positie in het dorp in en is onder andere uitermate geschikt voor het dorpsfeest, TRYN's ROCK en evenementen voor de jeugd. Sinds kort is er een werkgroep bestaande uit mensen van het ijsbaanbestuur, de feestcommissie, Doarpsbelang met Klaas Bokma

als adviseur. Een aanvulling van een persoon vanuit de beide scholen zou welkom zijn. De werkgroep gaat aan de slag met het realiseren van een pumptrack, muziekkoepeel en speelterrein op de ijsbaan. Dit moet geen belemmeringen opleveren voor het dorpsfeest. De oppervlakte waar op gereden kan worden de enkele keer dat het kan zal iets kleiner worden maar groot genoeg voor de jeugd die er wil schaatsen.

De ijsbaan moet in de zomer de plek zijn waar jong en oud elkaar ontmoet. Inwoners van het dorp kunnen er allerhande dingen organiseren met als voorwaarde dat de naaste omgeving er niet te veel last van heeft. Dit kunnen activiteiten zijn die heel goed passen in het concept van Fryslân bloeit.

Ook voor jongeren in het dorp kunnen er activiteiten georganiseerd worden. Jongeren moeten eigenlijk zelf met ideeën komen en ook participeren in het ontwikkelen en organiseren van deze activiteiten en natuurlijk Trynwâlden breed! Volwassenen kunnen de jongeren hierbij assisteren waar nodig.

Als Doarpsbelang willen we de leefbaarheid in Gytsjerk graag borgen. Wij realiseren ons dat de wereld er anders uitziet dan 20 jaar geleden. De media zorgen ervoor dat we alles thuisbezorgd krijgen. Communicatie gaat tegenwoordig via de laptop of telefoon. Websites, facebook, instagram etc. zijn niet meer weg te denken uit de huidige maatschappij en deze kanalen zullen wij moeten gebruiken om contact te houden met de inwoners van Gytsjerk. En toch ..... heeft iedereen er af en toe behoefte aan mensen fysiek te ontmoeten en direct te communiceren.

De verenigingen zijn de stille krachten van het dorp, die één of een paar keer per jaar naar buiten zichtbaar worden. Het verenigingsleven kan alleen bloeien, als er steeds maar weer vrijwilligers zijn die het stokje van hun voorgangers over willen nemen om zo het dorp vitaal te houden. Dit meerjarenplan is behalve een kijk op de toekomst ook een aanzet om die krachten te bundelen om zo het beste resultaat te behalen en de sociale cohesie in het dorp te versterken.

Feriening foar Doarpsbelang

Er bestaat wel eens onduidelijkheid over de functie van Doarpsbelang. Waar staat die vereniging voor, wat heb je eraan? Is het een verlengstuk van de gemeente?

Doarpsbelang is de vereniging van en voor alle Gytsjerksters. Een vereniging die opkomt voor de belangen van het dorp en zijn inwoners. Mensen die in het bestuur zitting hebben komen op voor de algemene belangen van de inwoners, individuele zaken die soms spelen kunnen en willen wij ons niet mee bemoeien omdat het niet onder het algemeen belang valt.

De Feriening foar Doarpsbelang Gytsjerk is voor het gemeentebestuur van Tytsjerksteradiel hét aanspreekpunt als het gaat om overleg over zaken van beleid die het hele dorp aangaan. En omgekeerd is de vereniging voor de gemeente in eerste instantie de spreekbuis van Gytsjerk. Die rol vraagt om meer afstemming met inwoners en verenigingen. Met dit meerjarenplan maakt Doarpsbelang het tot bestuursbeleid om regelmatig met andere verenigingen, buurten, jongerencommissie of anderen contact te onderhouden. Andersom is dit plan ook een uitnodiging aan inwoners en verenigingen om ons aan te spreken en in overleg te treden als daar aanleiding voor is.

De vereniging wordt door het dorp bij veel zaken betrokken. Ook door de gemeente, voor overleg in commissies en werkgroepen. Een bestuur van vijf mensen kan dat niet allemaal op eigen schouders nemen. Dat wil het ook niet. Inwoners met specifieke kwaliteiten kunnen dat vaak beter. Doarpsbelangen vraagt mensen om mee te doen. Het

bestuur stelt zich voor om de voorbereiding van de verschillende programmapunten in deze dorpsvisie op te dragen aan kleine werkgroepen. In overleg met verenigingen en buurten worden die samengesteld. Zij rapporteren over de voortgang aan bestuur en ledenvergadering. Om plannen te realiseren zal, meer dan voorheen,

regelmatig overleg plaats vinden met de betrokken wethouder om de Gytsjerkster belangen en op de gemeentelijke jaarplanning te krijgen.

Ook zal er volgsysteem opgezet worden met de gemeente, waar de beide partijen samen de gemaakte afspraken en vorderingen kunnen afvinken indien uitgevoerd, alsook herbenoemen en bijstellen indien nodig.

Veel zaken hebben niet alleen betrekking op Gytsjerk maar gaan over de belangen van de Trynwâlden in zijn geheel. Daarom zijn er werkgroepen vanuit de verschillende dorpsbelangen samengesteld betreffend veel onderwerpen. Deze werkgroepen komen afhankelijk van onderwerp en urgentie een aantal keren per jaren samen. Daarnaast is er jaarlijks een paar keer overleg tussen een aantal afgevaardigden van de verschillende dorpsbelangen. Ook moet in dit verband het 4 mei comité worden genoemd, waarin Doarpsbelang Gytsjerk in deelneemt. Dit comité heeft tot doel de herinnering aan de Tweede Wereldoorlog levend te houden. Behalve de dodenherdenking op 4 mei wordt nu ook op 27 januari een jaarlijkse Auschwitzherdenking gehouden bij de stroffelstien bij de tandartspraktijk.

Uiteindelijk is de ledenvergadering het opperste gezag van de Feriening foar Doarpsbelang Gytsjerk. Tenminste één keer per jaar komt die bij elkaar om het uitvoerende beleid van het bestuur te beoordelen. Soms een keer vaker, als er grote projecten op stapel staan waar de leden over geïnformeerd of gehoord moeten worden. In de ledenvergadering legt het bestuur verantwoording af aan het dorp van wat het van deze ontwikkelingsvisie, in samenwerking met verenigingen en buurten, heeft waargemaakt.

Samenvatting

In de visie worden veel zaken genoemd die de komende 10 jaar aandacht vragen, echter het één heeft een grotere prioriteit dan het andere.

Woningbouw

De grootste prioriteit heeft het realiseren van woningen in Gytsjerk in een aantal categorieën:

1. Senioren c.q. levensloopbestendige woningen
2. Woningen voor starters, zowel in de koopsector als in de huursector. Hoewel Gytsjerk geen A-status heeft voor sociale woningbouw willen we ons toch sterk maken om dit te realiseren in overleg en samenwerking met Woon Friesland.

Het realiseren van deze woningen zal, naar we hopen, een gezonde doorstroming tot gevolg hebben. Probleem is dat er veel procedures aan vooraf gaan voordat deze woningbouw gerealiseerd kan worden. We hopen dat de inwoners van Gytsjerk ook een leefbare toekomst van het dorp voor ogen hebben en waar nodig denken aan het algemeen belang.

Tevens zullen we proberen het voor elkaar te krijgen dat bij de toewijzing van huurwoningen inwoners van Gytsjerk meer privileges krijgen en dat voor huurwoningen Gytsjerk of misschien beter Trynwâlden een A-status krijgt.

Verkeer

Een tweede punt is de verkeersveiligheid samen met het aanpassen en verbeteren van de toegangswegen tot het centrum. In goed overleg met de bewoners en de gemeente willen we tot de juiste oplossingen komen. Door het aanpassen van materialen en structuren van de wegen willen we het dorp een gezelligere en sfeervollere uitstraling geven.

Ijsbaan

Als derde punt krijgt de ijsbaan veel aandacht. Door het plaatsen van faciliteiten voor de jeugd en het organiseren van meer evenementen moet de ijsbaan in de zomer de ontmoetingsplek in Gytsjerk worden.

Bijlage 1 Visie Gemeente energie

Doelstelling energieneutraal 2040

Gytsjerk is een dorp met een actieve mienskip en vormt een potentiële logische stap in het vervolg van de route richting een energieneutrale gemeente in 2040. Een energieneutrale gemeente is een gemeente die net zoveel energie opwekt als zij samen verbruikt. Dat betekent dat alle huizen, gebouwen en activiteiten in de gemeente genoeg duurzame energie produceren, bijvoorbeeld met zonne- of windenergie, om het totale gebruik te compenseren.

Om de energietransitie eerlijk, haalbaar en betaalbaar te laten verlopen, kiest de gemeente voor een brede aanpak. De werkwijze sluit aan bij het warmteprogramma en de duurzaamheidsagenda van Tytsjerksteradiel. De overgang naar duurzame warmte is een grote maatschappelijke opgave, maar dankzij de brede aanpak kan ieder huishouden/alle bewoners in Gytsjerk nu al beginnen – in het eigen tempo en met ondersteuning van het gemeentelijke energieloket. Deze aanpak vormt de basis voor de verduurzaming in alle dorpen.

De Brede Aanpak helpt individuele inwoners en buurten om stap voor stap te verduurzamen, zonder dat er al een definitieve warmteoplossing voor het hele dorp is aangewezen.

De gemeente ondersteunt Gytsjerk via:

- Het energieloket: één herkenbaar startpunt voor al het advies over isolatie, subsidies, warmtepompen, elektrisch koken en financieringsmogelijkheden.
- Energiecoaches: onafhankelijke adviseurs die inwoners thuis helpen met kleine maatregelen, energiebesparing en praktische tips.
- Gerichte regelingen zoals het Nationaal Isolatieprogramma (NIP), ISDE, en het warmtefonds, waardoor duurzame maatregelen ook haalbaar worden voor inwoners met een lager inkomen.
- Natuurlijke momenten benutten: inwoners worden gestimuleerd om stappen te zetten wanneer er toch al verbouwd wordt of wanneer een cv ketel moet worden vervangen.
- Een vaste gemeentelijke contactpersoon voor elk dorp, zodat inwoners, initiatieven en Doarpsbelang eenvoudig de juiste ondersteuning krijgen.

Deze aanpak maakt verduurzaming toegankelijk, betaalbaar en begrijpelijk, en biedt ruimte aan lokale initiatieven uit de mienskip.

Gytsjerk is onderdeel van het werkgebied van energiecoöperatie Trynergie. Het dorp zou samen met hen kunnen kijken naar duurzame activiteiten en het verduurzamen van de

woningen. Ook zijn er partijen zoals Buurkracht die de inwoners (vaak gesubsidieerd) kunnen helpen met het realiseren van een gezamenlijke hulpvraag.

Ondanks dat het provinciale beleid op dit moment het oprichten van een dorpsmolen moeilijk maakt kan het wel nut hebben om de behoefte te inventariseren en te organiseren als hier sprake van is. Er is namelijk een provinciale lobby hiervoor.

Dankzij de nieuwe energiewet is het mogelijk om energie te delen. Hiervoor kan een energiegemeenschap opgericht worden. Zo worden opwek en afname lokaal betaalbaar bij elkaar gebracht.

Bijlage 2 Visie Trynergie

Om de leefbaarheid van Gytsjerk op de lange termijn te borgen, is een visie op duurzaamheid onmisbaar. Wij haken hierbij aan op de ambitie van de gemeente Tytsjerksteradiel om in 2040 energieneutraal te zijn en de landelijke doelstelling om in 2050 aardgasvrij te wonen. In deze transitie streven we naar een balans tussen de noodzakelijke verduurzaming van onze energievoorziening en de impact die dit heeft bij de mensen thuis.

Rol van Trynergie

De energiecoöperatie Trynergie speelt een centrale rol in het ondersteunen van onze inwoners. Een concreet succesvol voorbeeld van lokale opwek is het zonnedak bij Jelle Bijlsma, dat voldoende energie levert voor circa 300 huishoudens. Trynergie helpt daarnaast het bewustzijn te vergroten en biedt onafhankelijk advies via opgeleide energiecoaches, adviseurs, CV-dokters en warmtecamerabedieners.

Lokale Energie en Energiegemeenschap

Onze ambitie gaat verder dan alleen opwekken; we nemen maatregelen om de opgewekte energie zoveel mogelijk direct in het dorp te gebruiken. In dit kader doen we onderzoek naar de vorming van een energiegemeenschap. Hiermee willen we de regie over onze eigen energievoorziening vergroten en de lokale betrokkenheid versterken.

Wind als Aanvulling op Zon

Wat betreft de mix van energiebronnen zien wij windenergie als een waardevolle aanvulling op de bestaande zonnedaken. Om de lokale opwek te optimaliseren, verkennen we de mogelijkheden voor een dorpsmolen aan de westzijde van het dorp. Hierbij staat voorop dat we de landschappelijke waarden van de polders en de openheid van het gebied zorgvuldig afwegen. Deze molen wordt 100% eigendom van dorp en de winst komt volledig ten goede aan de leefbaarheid van het dorp.

Warmtetransitie en Aquathermie

De grootste uitdaging ligt in de warmtetransitie van bestaande woningen. Aardgas wordt schaarser en duurder, waardoor de overstap naar elektrische warmtepompen voor de meeste woningen de logische route is. Dit vraagt om isolatie en aanpassingen in huis. In het kader van de warmtevisie onderzoeken we ook de mogelijkheden voor aquathermie (warmte uit water), waarbij we de kansen van oppervlaktewater benutten.

Besparing als Basis

De meest duurzame energie is de energie die we niet verbruiken. We blijven ons daarom onverminderd inzetten op energiebesparing. Samen met Trynergie en de inwoners bouwen we aan een duurzaam Gytsjerk dat ook voor toekomstige generaties vitaal en betaalbaar blijft.

Bijlage 3 Projectenlijst

Hetgeen in de visie is verwoord leidt tot concrete projecten, die Doarpsbelang Gytsjerk (mede) ten uitvoer wil brengen. Deze worden genoemd in onderstaande lijst.

Deelgebied	Omschrijving
Verkeer en vervoer	fase 3 bestrating Nieuwe Straatweg Oost
Verkeer en vervoer	fase 4 bestrating R. van Nautaweg Zuid
Verkeer en vervoer	Tijdelijke voorziening wandelaars en fietsers R. van Nautaweg Zuid
Verkeer en vervoer	Opvragen meerjarenplanning planning bestrating
Verkeer en vervoer	Groenplan Gytsjerk centrum gereed
Verkeer en vervoer	Herstraten Gytsjerk a.g.v. regenwaterscheiding gereed
Verkeer en vervoer	Fiets/wandelstrook van Nieuwe Straatweg naar Rinia van Nautaweg Zuid
Verkeer en vervoer	Fiets/wandelstrook door Reade Hoas naar Bredyk door Bouwe Pet
Verkeer en vervoer	Upgraden Sjoerdastrjitte en Sannestrijtte m.n. voor betere ontsluiting hulpdiensten
Verkeer en vervoer	Overstekende hagen inventariseren en doorgeven aan Gemeente
Verkeer en vervoer	actie om parkeren op de weg in plaats van groen te bevorderen
Verkeer en vervoer	Wegverkeer vanuit Oentsjerk naar het winkelcentrum ontmoedigen
Sport en recreatie	bepalen aantal gewenste jeugdevents
Sport en recreatie	aanpassing kade op It Set voor zwemmers, suppers en zwemmers
Sport en recreatie	realisatie pump track op de ijsbaan
Sport en recreatie	aanleg muziekkapel op de ijsbaan
Sport en recreatie	upgrade ijsbaanhokje
Sport en recreatie	Onderzoeken of draaien tent minder geluidsproblemen geeft
Sport en recreatie	onderzoeken of additionele graskeien nodig zijn ter voorkoming schade feesten
Sport en recreatie	amortisatie speeltuinen delen met bewoners en informeren over centrale speeltuin
Sport en recreatie	plaatsen "historische bordjes"
Sport en recreatie	realisatie wandelpaden
Sport en recreatie	onderzoeken camperplaats bij de haven

Sport en recreatie	onderzoeken duikerbruggen in verband met kanoroute door de Sânefeart
Sport en recreatie	water aan de loskade op laten schonen
Sport en recreatie	aanleg aanmeersteiger bij loshaven
Werken	onderzoek naar behoefte nieuw bedrijventerrein
Werken	streven naar verplaatsing loonbedrijf de Haan
Natuur en milieu	meer groen in het centrum
Natuur en milieu	meer groen op de toegangswegen
Natuur en milieu	opruimen zwerfafval door de scholen en werkgroep
Natuur en milieu	infobord faunapassage
Welzijn	versterken verenigingsleven door opname in werkgroepen
Welzijn	Trynwâlden breed kijken in plaats van alleen Gytsjerk
Welzijn	één Trynwâlden breed dorpsbelang?
Welzijn	eenzaamheid tegengaan door collectieve evenementen voor ouderen/alleenstaanden (bijv. Tryn's lunch)
Welzijn	uitbreiding aanbod bibliotheek
Welzijn	onderzoek gemeenschapsruimte afronden
Welzijn	huisvesting en samenwerking scholen
Welzijn	centrale speelplek bij de nieuwe school
Welzijn	meer jeugdactiviteiten ijsbaan
Wonen	realisatie woningbouw thuishaven
Wonen	realisatie woningbouw terrein Hellinga
Wonen	druk op Gemeente/Woonfriesland tav opplussen (voormalige) seniorenwoningen mede voor starters
Duorsum	Vergroening regenwateropvang Singel
Duorsum	oprichten werkgroep gasvrij Gytsjerk
Duorsum	plannen aparte avond voor bewoners inzake gasvrij
Duorsum	groene energie bevorderen (windmolen?)
Duorsum	Meer laadpalen centrum, haven, parkeerterrein bij zwembad
Duorsum	Begeleiding nieuwe elektriciteitshuisjes
Doarpsbelang	Instelling werkgroepen
Doarpsbelang	Opzetten volgsysteem gemeente
Doarpsbelang	Levend houden herinnering Tweede Wereldoorlog